

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

Vytautas JOGĖLA, Elmantas MEILUS, Virgilijus PUGAČIAUSKAS

LUKIŠKĖS:
NUO PRIEMIESČIO IKI CENTRO
(XV A. – XX A. PRADŽIA)
Kolektyvinė monografija

2008

TURINYS

ĮVADAS	7	
I dalis		
LUKIŠKĖS LIETUVOS DIDŽIOSIOS KUNIGAIKŠTYSTĖS LAIKAIS (XV–XVIII A.): NUO UŽMIESČIO PER PRIEMIESTĮ IKI MIESTO PAKRAŠČIO (Elmantas Meilus)	11	
Vilniaus užmiestis – Lukiškės (XV a.)	11	
Lukiškės tampa priemiesčiu (XVI a.)	20	
Priemiesčio raida XVII a., augimo ir nelaimių metas	28	
Sunki priemiesčio raida XVIII a. ir įsiliejimas į miestą	58	
II dalis		
LUKIŠKĖS RUSIJOS IMPERIJOS LAIKAIS: NUO MIESTO PAKRAŠČIO IKI CENTRO	75	
1 skyrius. LUKIŠKIŲ SOCIOTOPOGRAFIJA (1795–1830 M.): NUO PRIEMIESČIO IKI MIESTO PAKRAŠČIO (Virgilijus Pugačiauskas)		75
Topografija ir erdviniai pokyčiai	80	
Šv. Apaštalų Jokūbo ir Pilypo bažnyčia, dominikonų vienuolynas, totorių mečetė	84	
Gyvenamieji namai	85	
Karinės ir civilinės paskirties statiniai	87	
Visuomeninė stratigrafija	93	
Ūkinė konjunktūra, visuomeninė-luominė struktūra, profesinis užimtumas	97	
Sveikatos priežiūra ir socialinė paslauga Šv. Jokūbo ligoninėje	101	
Laisvės atėmimo vieta – kalėjimas	106	
2 skyrius. LUKIŠKIŲ SOCIOTOPOGRAFIJA (1831–1918 M.): NUO PAKRAŠČIO CENTRO LINK (Vytautas Jogėla)		108
Topografija ir erdviniai pokyčiai	108	
Planavimas	108	
Priemiesčio gatvių struktūra ir būklė	114	
XX a. pradžios darbai	117	
Lukiškių aikštės būklė XX a. pradžioje	121	
Skverai ir bulvarai	126	

Bažnyčia	130
Kalėjimas	132
Mečetė	139
Šv. Jokūbo ligoninė	141
Karinės paskirties objektai	144
Kapinės	146
Teismo pastatas	153
Visuomeninė stratigrafija	156
Parapija	156
Kalėjimo gyvenimas	162
Lukiškių totoriai	168
Sveikatos apsauga	171
Ūkinė veikla	182
Alaus darykla	182
Odminiai arba odos pramonės centras	186
Kitos įmonės	196
Lukiškių turgus – prekybos, egzekucijų, pasilinksminimų ir ginčų vieta	200
IŠVADOS	238
1 priedas. 1646 m. valdovo Vladislovo Vazos sudarytos komisijos ginčams tarp Vilniaus miesto ir Vilniaus akademijos jėzuitų dėl Lukiškių valdų ištirti protokolai	240
2 priedas. XVIII a. viduryje Vilniaus akademijos išspausdinta „Ginčo esmė“ tarp jėzuitų ir Vilniaus miesto dėl Lukiškių valdų	265
ŠALTINIAI IR LITERATŪRA	269
LUKIŠKĖS: FROM SUBURB TO CITY CENTRE (THE 15TH – BEGINNING OF THE 20TH C.)	277
ASMENVARDŽIŲ RODYKLĖ	283